

**PAREIGŪNŲ KREDITO UNIJOS
VIDAUS AUDITO TARNYBOS
2016 METŲ VEIKLOS ATASKAITA**

2016-03-07
Vilnius

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymu, Pareigūnų kredito unijoje 2015 m. įsteigta vidaus audito tarnyba (vidaus auditoriaus etatas). Pareigūnų kredito unijos vidaus auditoriumi nuo 2015 m. rugsėjo 1 d. paskirta Eglė Merkininkienė.

Stebėtojų tarybos 2016-01-02 posėdyje protokolu Nr. ST1-1 patvirtintas 2016 m. Pareigūnų kredito unijos vidaus audito planas.

Remiantis minėtu vidaus audito planu 2016 m. II – IV ketvirtyje (balandžio – lapkričio mėn.) atliktas grynujų pinigų operacijų auditas, kurio metu pasirinktinai vertintos šiuo laikotarpiu vykdytos operacijos grynaisiais pinigais.

Audito metu vertinant su grynujų pinigų operacijų vykdymu susijusių funkcijų priskyrimą darbuotojams nustatyta, kad vyr. kasininko ir kasininko funkcijos darbuotojams paskirtos vykdyti unijos administracijos vadovo įsakymu, tačiau pareiginiuose nuostatuose konkrečių su grynujų pinigų operacijomis susijusių funkcijų nenustatyta, taip pat formaliai nenustatytas (nors praktiškai vykstantis) vyr. kasininko pavadavimo mechanizmas. Be to, nustatyta, kad pasikeitus unijoje vykdomos veiklos apimtims, poreikiui, kasininko funkcijas vykdo administracijos asistentė, nors jai pareiginiuose nuostatuose tokios funkcijos nėra pavestos.

Kredito unijoje vyr. kasininko ir vyr. buhalterio funkcijos, t. y. grynujų pinigų apsaugos ir apskaitos funkcijos, yra atskirtos. Tačiau vertintame laikotarpyje buvo atvejų, kai kitų unijos darbuotojų atostogų ar ligos laikotarpiu, vyr. kasininko funkcijas atliko vyr. buhalteris.

Remiantis unijos vidaus audito planu 2016 m. III ketvirtyje (atsitiktinai pasirinktą dieną) atliktas grynujų pinigų kasoje patikrinimas, trūkumo ar pertekliaus patikrinimo metu nenustatyta. Kredito unijoje atliekami periodiniai grynujų pinigų patikrinimai pagal nustatytą tvarką.

Vertinant įvykusius pokyčius operacijų grynaisiais pinigais srityje, pastebėtina, kad sustiprinta operacijų grynaisiais pinigais kontrolė ir funkcijų atskyrimas atliekant šias operacijas, nes paskolos grynaisiais išmokamos paskolos gavėjui užpildžius rašytinį prašymą, o leidimą išmokėti pinigus išduoda administracijos vadovas, patvirtindamas šį prašymą.

Atlikus auditą padaryta išvada, kad unijoje sukurta ir veikia operacijų grynaisiais pinigais vidaus kontrolės sistema. Tačiau audito rezultatai rodo, kad kredito unijai derėtų įsivertinti esančią operacijų grynaisiais pinigais praktiką ir, atsižvelgiant į žmogiškuosius išteklius bei į vidaus kontrolės tvarkos reikalavimus, suderinti darbuotojų faktiškai vykdomas funkcijas, vyr. kasininko pavadavimo mechanizmą ir esant reikalui pakoreguoti pareiginius nuostatus.

Pagal 2016 m. vidaus audito planą IV ketvirtyje – 2017 m. ketvirtyje atliktas Skolininkų būklės ir paskolų užtikrinimo priemonių vertės nustatymo / pakartotinio įvertinimo auditas, analizuojant nuo

2016 m. III ketv. unijos išduotų paskolų skolininkų būklės, užtikrinimo priemonių vertės nustatymo, tuo laikotarpiu atlikto skolininkų ir užtikrinimo priemonių pakartotinio įvertinimo klausimus.

Vertinant skolininkų būklę unijoje iš esmės laikomasi Skolininko, laiduotojo ar garanto būklės vertinimo politikos reikalavimų, pasirinktais atvejais skolininkų būklė įvertinta tinkamai. Tačiau nustatyta, kad kredito unija paskolos laikotarpiu ne visuomet atlieka pakartotinius skolininko būklės vertinimus, paskolų juridiniams asmenims atveju – ne visuomet turi skolininkų ketvirtines/metines finansines ataskaitas, kurių pagrindu būtų atliekamas pakartotinis vertinimas. Paskolos laikotarpiu (nesant kitų atvejų, kai turi būti pervertinama skolininko būklė) suteiktų reikšmingų paskolų ir paskolų juridiniam asmeniui atveju skolininko būklė turi būti vertinama ne rečiau kaip kartą per ketvirtį; kitoms paskoloms – ne rečiau kaip kartą metuose. Net ir esant politikoje numatytiems atvejams, kai skolininko būklė pervertinama (pertvarkant paskolą, vėluojant daugiau nei 60 d., pablogėjus skolininko finansinei būklei ir kt.), ne visais atvejais skolininkų bylose įsegtos ir Paskolų komiteto patvirtintos skolininkų būklės pakartotinio vertinimo formos.

Nustatant paskolos užtikrinimo priemonių vertę ir jų pakankumą, unijoje iš esmės laikomasi tai reglamentuojančių tvarkų ir politikos nuostatų. Visgi nustatyti pavieniai atvejai, kai paskolą užtikrinant fizinio asmens laidavimu, netvarkingai užpildyti laiduotojo būklės vertinimo dokumentai, kaip papildoma užtikrinimo priemonė laiduotojais pasirinkti asmenys, kurių įsipareigojimų lygis viršija 40 proc. pajamų. Taip pat atkreiptinas dėmesys, kad kai kurių paskolų gavėjų, kuriems išduotų paskolų pagrindinė užtikrinimo priemonė – lėšos unijoje, sąskaitose nebuvo lėšų.

Audito metu analizuotas turimų užtikrinimo priemonių pirminis vertinimas (pervertinimas), kuris turi būti atliekamas siekiant nustatyti, kaip pakito užtikrinimo priemonės vertė per vertinamą laikotarpį. Unijai įkeisto nekilnojamojo turto, kaip užtikrinimo priemonės, pervertinimas atliktas 2016-01-13. Tuo atveju, kai užtikrinimo priemonė – laidavimas, užtikrinimo priemonės (laidavimo) pirminis vertinimas turi būti atliekamas III-V rizikos grupėms priskiriamoms paskoloms (Paskolų užtikrinimo priemonių nustatymo tvarkos 4.1.1 p.). Patikrinus pasirinktus atvejus, šioms rizikos grupėms priskirtų paskolų laiduotojų pirminis vertinimas nebuvo atliktas, skolininkų bylose pirminio vertinimo dokumentai nepridėti. Kad netinkamas užtikrinimo priemonių vertės nustatymas neturėtų neigiamos įtakos vertinant tokių priemonių patikimumą, Unijai derėtų didesnę dėmesį skirti visų užtikrinimo priemonių vertės pervertinimui.

Remiantis vidaus audito planu ir atsižvelgiant į atskirus administracijos vadovo pavedimus vykdyta kita veikla: dalyvauta strateginio planavimo sesijoje, Unijos vadovų pasitarimuose priimant svarbius tolimesnei unijos veiklai sprendimus; kartu su Stebėtojų taryba vertintas Unijos pasirengimas turto kokybės vertinimui (AQR), atsižvelgiant į unijos paskolų portfelio kokybę, paskolų užtikrinimo priemonių pakankumą, specialiųjų atidėjinių poreikį; dalyvauta rengiant atsakymą Lietuvos Bankui dėl turto kokybės vertinimo (AQR) rezultatų; peržiūrėti, vertinti kredito unijos įstatų, kai kurių vidaus tvarkų pakeitimų projektai, tobulinta kvalifikacija Lietuvos centrinės kredito unijos organizuojamuose mokymuose – diskusijose kredito unijų vidaus auditoriams.